

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته ی راهنمایی و مشاوره

عنوان پایان نامه :

بررسی تاثیر آموزشهای پیش از ازدواج بر انتظارات و نگرشهای زناشویی دانشجویان دانشجو در آستانه ازدواج دانشگاه پیام نور سمیرم

استاد راهنما :

دکتر ژاله رفاهی

استاد مشاور :

دکتر لادن معین

محقق :

علامه رضا انصاری پور

تابستان ۱۳۸۸

تقدیم به:

همسر مهربانم

فرزندان عزیز و دلبندم

که با صبر و شکیبایی در نوشتن این پژوهش همراهم بودند.

و تقدیم به

تمامی مشاوران ایران زمین که بامتانت و صبوری یار و یاور، هموطنان نشان هستند.

تقدیر و سپاس

((قالوا الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله))

حمد و سپاس خدایی را که ما را بر این مقام راهنمایی کرد، اگر هدایت و لطف الهی نبود ما به خود به این مقام راه نمی یافتیم.

(قرآن کریم سوره اعراف آیه ۴۳)

در ابتدا بر خود لازم می دانم از سرکار خانم دکتر ژاله رفاهی که به عنوان استاد راهنما، همواره راهنمایی مشکلاتم در انجام این پژوهش و سایر کارها بودند، صمیمانه تشکر و قدر دانی نموده و از درگاه خداوند متعال سعادت، سلامت و توفیق روز افزون ایشان را در راه خدمت به حوزه علم و فرهنگ مسکت می نمایم. همچنین از استاد ارجمند جناب دکتر لادن مسین که با دانش و آگاهی و دلسوزی صمیمانه در تهیه این پژوهش به عنوان استاد مشاور راهنمای این جانب بوده اند کمال تشکر و امتنان را دارم.

از استاد گرامی و بزرگوار سرکار خانم دکتر رضایی که داری این پژوهش را پذیرفتند، صمیمانه سپاسگزاری می نمایم.

جا دارد از زحمات همه کسانی که در انجام این پژوهش به نحوی با من همکاری مشتقانه داشته اند قدر دانی نمایم.

فهرست مطالب

چکیده

۰	فصل اول : کلیات پژوهش.....
۱	مقدمه.....
۲	بیان مساله.....
۶	ضرورت پژوهش.....
۸	اهداف پژوهش.....
۹	فرضیه های تحقیق.....
۹	تعریف اصطلاحات.....
	فصل دوم : پیشینه تحقیق.....
۱۲	مقدمه.....
۱۲	مبانی نظری.....
۱۲	انتظارات زناشویی.....
۲۲	نگرشهای زناشویی.....
۳۲	- آموزش پیش از ازدواج.....
۵۷	پیشینه پژوهشی.....
۵۷	پیشینه در داخل ایران.....
۵۸	پیشینه خارجی.....
۵۸	الف) تحقیقات انجام شده ، در زمینه انتظارات زناشویی.....
۶۰	ب) تحقیقات انجام شده در مورد نگرشهای زناشویی.....
۶۳	ج) تحقیقات انجام شده در زمینه آموزش پیش از ازدواج :.....
	فصل سوم : روش تحقیق.....

۶۷	روش تحقیق.....
۶۷	جامعه آماری.....
۶۸	نمونه و روش نمونه گیری.....
۶۸	ابزار پژوهش.....
۷۳	شیوه اجرا :
۸۲	روش تجزیه و تحلیل نتایج آماری.....
	فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها
۸۳	مقدمه
۸۳	یافته های آماری
	فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری.....
۹۴	خلاصه پژوهش
۱۰۳	محدودیت‌های تحقیق.....
۱۰۳	پیشنهادات
۱۲۲	منابع فارسی
۱۲۴	منابع انگلیسی
۱۰۵	ضمائم :

فهرست جداول

۲۸	جدول ۱-۲ ازدواج به عنوان یک سنت و ازدواج به عنوان رابطه
۶۷	جدول ۱-۳ دیاگرام طرح تحقیق.....
۶۸	جدول ۲-۳ توزیع فراوانی آزمودنیها براساس حیطه سنی.....
۷۰	جدول ۳-۳ عوامل مرتبه دوم استخراج شده از پرسش نامه انتظارات زناشویی.....
۷۰	جدول ۴-۳، ضرایب همبستگی درونی عوامل پرسشنامه انتظارات زناشویی.....
۷۰	جدول ۵-۳ ضرایب آلفای پرسشنامه انتظارات زناشویی

- جدول ۳-۶ عوامل بنیادی پرسشنامه نگرشهای زناشویی ۷۱
- جدول ۳-۷ ضرایب همبستگی عوامل پرسشنامه نگرشهای زناشویی با نمره کل ۷۲
- جدول ۳-۸ ضرایب آلفای کرانباخ پرسشنامه نگرشهای زناشویی ۷۲
- جدول ۴-۱ نتایج حاصل از آزمون لوین جهت بررسی تساوی واریانسها در نمره کل و خرده مقیاسهای پرسشنامه انتظارات زناشویی ۸۴
- جدول ۴-۲ نتایج حاصل از آزمونهای لوین جهت بررسی تساوی واریانس های نمرات آزمودنی ها در نمره کل و خرده مقیاس های پرسشنامه نگرشهای زناشویی ۸۵
- جدول ۴-۳ انحراف استاندارد نمرات خام آزمودنی ها در کل پرسشنامه انتظارات زناشویی ۸۶
- جدول ۴-۴ نتایج تحلیل کوواریانس جهت تعیین اثر بخشی آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات زناشویی آزمودنی ها ۸۷
- جدول ۴-۵ میانگین تعدیل شده نمرات انتظارات زناشویی را بر حسب عضویت گروهی و مرحله پژوهش نشان می دهد ۸۸
- جدول ۴-۶ میانگین و انحراف استاندارد نمرات خام کل پرسشنامه نگرش های زناشویی ۹۰
- جدول ۴-۷ نتایج تحلیل کوواریانس جهت تعیین اثر بخشی آموزش پیش از ازدواج بر نگرش ۹۱
- جدول ۴-۸ میانگین های تعدیل شده نگرش آزمودنی ها در مراحل پس آزمون و پیگیری ۹۲

فهرست نمودارها

- شکل ۲-۱ ارزیابی و انطباق با تعارضها و کشمکشها در روابط نزدیک ۱۷

چکیده :

هدف از این پژوهش بررسی تأثیر آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات و نگرشهای زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج می باشد. فرضیه پژوهش شامل بررسی تأثیر آموزش بر بهبود انتظارات و نگرشهای زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج بود. روش تحقیق مورد استفاده نیمه تجربی (پیش آزمون و پس آزمون در گروه آزمایش و گواه) می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۰۷ نفر از دانشجویان دانشگاه پیام نور سمیرم می باشد که در دوره آشنایی و نامزدی قرار داشته اند. نمونه موردبررسی شامل ۴۰ نفر از دانشجویان می باشد که بطور تصادفی از جامعه آماری انتخاب گردیده اند و در دو گروه ۲۰ نفری آزمایش و گواه قرار گرفتند و به گروه آزمایش طی ۷ جلسه آموزشهای متناسب با متغیرها ارائه گردید. متغیر وابسته انتظارات زناشویی با پرسشنامه انتظارات زناشویی و نگرشهای زناشویی با پرسشنامه نگرشهای زناشویی ارزیابی شد. و سپس نتایج حاصله با استفاده از روش تحلیل کوواریانس بررسی شد و مشخص گردید که آموزش قبل از ازدواج بر بهبود انتظارات و نگرشهای زناشویی در سطح ($P < 5\%$) معنا دار می باشد. آموزش تفاوت معنی داری در دانشجویان دختر و پسر هم در مورد انتظارات و هم در مورد نگرشها ایجاد نکرد. همچنین نتایج نشان داد، انتظار از همسر به عنوان دوست و حامی در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنی داری داشته است ($p < 5\%$) اما در حیطه های دیگر انتظارات و نگرشهای زناشویی تفاوت معنی داری دیده نشد.

کلید واژه ها : آموزش قبل از ازدواج ، انتظارات زناشویی ، نگرشهای زناشویی.

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه:

اکثر افراد در آستانه ازدواج، امید زیادی به آینده دارند. آنها احساس می کنند که عشق همه چیز را تفسیر خواهد کرد و رابطه شان خیلی مثبت، عاشقانه و عالی باقی خواهد ماند و هیچ چیز این رابطه را خراب نخواهد کرد. آنها می خواهند با هم کامل شوند و زندگی سعادت‌مندی داشته باشند. چگونه می توان تضمین کرد که آنان در رابطه ای کسل کننده و خسته کننده قرار نخواهند گرفت (خمسه، ۱۳۸۲)

هنگامیکه زندگی زناشویی آنگونه که افراد توقع دارند پیش نمی رود اکثر زوجها به حالتی از ناپاوری می رسند نمی خواهند امیدها و آرزوهایشان فرو بریزد بلکه می خواهند نگاهی واقعی به رابطه فعلی و انتظاراتشان به آینده بیاندازند بسیاری از کسانی که قصد ازدواج دارند یا در آستانه ازدواج هستند انتظار دارند شریک زندگیشان برخی از رفتارهایش را پس از ازدواج تنگنبرد. یکی از مهمترین اهداف آمادگی برای ازدواج کمک به زوجهاست تا تصمیم بگیرند که آمادگی ازدواج دارند یا نه و مرحله آمادگی قبل از ازدواج زمانی ارزشمند است که می تواند به فرصتی برای ارزیابی و تصدیق این تصمیم مهم تبدیل شود. (آرپ^۱، ۲۰۰۴، قیطاسی، ۱۳۸۴)

تحقیقات نشان داده است در زوجهاهایی که بیشترین اختلاف ها را قبل از ازدواج با یکدیگر دارند، میزان طلاق بیشتر است در این میان نگرشها و انتظارات نسبت به ازدواج و زندگی زناشویی نقش کلیدی را بازی می کنند. نگرشهای مطلوب نسبت به ازدواج احتمال ازدواج را افزایش می دهد، اما نگرشهای نامطلوب و غیر واقع بینانه به ازدواج عقب نشینی از ازدواج را تشدید می کند. (ساسلر^۲، ۱۹۹۷ به نقل از امیدوار، ۱۳۸۶)

عامل کلیدی دیگر در موفقیت ازدواج چنانکه ذکر شد، انتظارات زناشویی است. برخلاف عقاید رایج که انتظارات در سالهای اولیه ازدواج تاثیر اصلی را بر رضایت‌مندی زناشویی دارند، تحقیقات اخیر نشان می

¹ -j.Arپ

² -Sasler

دهند مهارت‌های همسران، بر رضایتمندی زناشویی موثر است. هنگامیکه مهارت‌های همسران مطلوب نباشد، انتظارات مثبت (واقع بینانه)، کاهش عمیقی را در رضایتمندی زوجین در طول زمان پیش بینی می‌کند در حالیکه انتظارات کمتر مثبت، رضایتمندی بیشتر را در مورد این زوجین پیش بینی می‌کند. (ناتلی و کارنی^۳، ۲۰۰۴، به نقل از اولیاء، ۱۳۸۵)

بنابر این نظر به پیامدهای ویرانگر ازدواج‌های ناموفق بر بهداشت جسمی و روانی زوجین، فرزندان و جامعه، لزوم بررسی انتظارات و نگرش‌های زناشویی و به تبع آن افزایش ازدواج‌های موفق و کاسته شدن از میزان طلاق رسمی و روانی با وضوح هر چه تمامتر آشکار می‌گردد.

آموزش‌های قبل از ازدواج، از اولویتهای اساسی در برنامه‌های پیشگیری از ناهنجاریهای فردی خانوادگی کاهش میزان طلاق و افزایش رضایتمندی از زندگی زناشویی است و افراد میتوانند از طریق نهادهای اجتماعی، مراکز مطالعات خانواده و مراکز مشاوره برای مشارکت فعال در برنامه‌های آموزش قبل از ازدواج ترغیب شوند. به طور کلی هدف از آموزش قبل از ازدواج آن است که زوجها وارد فرایند آموزش مهارتها، شکل‌گیری اندیشه‌ها و نگرش‌هایی شوند تا روابط بهنجار بعدی آنها را بهبود بخشند. این آموزش می‌تواند با ارائه متون مختلف، سمینارها، سخنرانی‌ها، کلاسهای درس و جلسات آموزش فردی و گروهی و یا در کارگاه‌های آموزشی با حضور زوجین و متخصصین روانشناسی و مشاوره ارائه شود (خمسه، ۱۳۸۲)

لذا در این پژوهش سعی شده است تاثیر آموزش‌های قبل از ازدواج بر انتظارات و نگرش‌های دانشجویان در آستانه ازدواج بررسی شود تا بتواند اهمیت این نوع آموزش و راهکارهای لازم جهت عملیاتی شدن آن در بین جوانان را پیش پای مسئولین اجرایی کشور بگذارد.

بیان مساله

ازدواج به عنوان مهمترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی افراد همواره مورد تایید بوده است. ازدواج رابطه‌ای انسانی و پیچیده و بسیار ظریف است. دلایل اصلی ازدواج عمدتاً عشق و محبت، داشتن شریک و همراه در زندگی، ارضاء نیازهای عاطفی - روانی و افزایش شادی و خشنودی است (برنشتاین و برنشتاین^۴، ترجمه سهرابی، ۱۳۸۲).

^۳-Nutly & Kareny

^۴-Bornshtein & Bornshtein

تغییر اساسی در هدفهای ازدواج مستلزم تغییر انتظارات، وظایف، نقشها و افزایش مهارت همسران برای تحقق این اهداف و نیازها است. مطالعات و تجارب بالینی نشان می دهد که در جامعه معاصر، زوجها مشکلات شدید و فراگیری را در هنگام برقراری و حفظ روابط صمیمانه و ارضای انتظارات و نیازهای یکدیگر تجربه می کنند. ایجاد و حفظ روابط صمیمانه و ارضای نیازهای عاطفی و روانی در جریان ازدواج یک مهارت و هنر است که علاوه بر سلامت روانی و تجارب سالم اولیه نیازمند داشتن نگرشهای منطقی کسب مهارتها و انجام وظایف خاص است (باگارووزی^۵، ۲۰۰۱ به نقل از امیدوار، ۱۳۸۶).

نگرش های مطلوب مهمترین سرمایه در ازدواج و زندگی زناشویی هستند و در های مضاعف خوشبختی را برای زوجین می گشایند. در واقع نگرش های افراد به ازدواج می توانند سازنده یا مخرب باشند. نگرشها در آنچه که فرد می گوید و میشوند منعکس می شوند و بر ادراک او از دنیای اطراف تاثیر می گذارند. نگرشها مولفه های عمده ای در ازدواج و اداره مسایل زندگی زناشویی هستند. (هیتز^۶، ۲۰۰۶ ترجمه فرقانی، ۱۳۸۶)

نگرشها بر احتمال ازدواج و تعیین زمان ازدواج تاثیر می گذارند. تاثیر نگرشها بر رفتار ازدواج بیشتر از همه توجه متخصصان علوم اجتماعی را به خود جلب کرده است. یکی از توجیهاات برای تغییر در رفتار ازدواج، استقلال رو به رشد زنان به دلیل دسترسی آنها به تحصیلات و شرکت در کار و فعالیت های خارج از خانه است. مطابق با نظریه اقتصادی ازدواج و مادر شدن برای زنان تحصیل کرده هزینه بر است به دلیل اینکه با تقسیم کار بر مبنای نقشهای جنسیتی و سنتی به ناچار از درآمد بالقوه آنان صرف نظر می شود. همچنین تغییر ایدئولوژی های جنسیتی ازدواج های سنتی را بخصوص برای زنان غیرجذاب ساخته است.

^۵ - Bagaroozi

^۶ - Heater

تغییر در ارزشهای فرهنگی نیز تبیین دیگری بر تغییر نگرشها در ازدواج است. حرکت به سوی فرد گرایی دنیوی، مطلوبیت یک تعهد دائمی مثل ازدواج را کاهش داده است. (هریس، و، لی^۷، ۲۰۰۶)

همچنین در قرن حاضر فرد گرایی موثرترین نیرو در تغییر نگرشها به ازدواج است و تغییر جهت از تاکید بر ازدواج به عنوان سنت به ازدواج به عنوان یک رابطه وجود داشته است. امروزه با تاکید بر ازدواج به عنوان رابطه، انتظارات زناشویی نیز مورد تجدید نظر قرار گرفته است. انتظارات یکی از پنج پدیده شناختی است. (پنج پدیده شناختی عبارتند از: انتظارات، ادراکات، اسنادها، استانداردها و فرضیات) که هنگامیکه تحریف شود (نادرست و افراطی باشند)، بر آشفتگی زناشویی سهیم است (شارپ و کاننگ^۸، ۲۰۰۷).

در تمام روابط بین فردی چه روابط بین چندین نفر و چه رابطه دو نفر با هم به منظور ازدواج افراد با انتظارات معینی وارد رابطه می شوند که بر رفتار آنها به شیوه ای مثبت یا منفی موثر است. در یک رابطه زناشویی موفق، انتظارات تعریف می شوند رابطه را بنا می نهند که در آن هرکدام از زوجین موافقت می کنند مقداری از ارزشها را که در رابطه تعریف شده برآورده ساخته و همزمان ارزشهای هم وزن و یا بزرگتری را از رابطه دریافت نمایند. این انتظارات به طور مشخص تعریف شده و مبتنی بر واقعیت می باشد. (مولر و کولین^۹، ۱۹۹۸ به نقل از امیدوار ۱۳۸۶)

اما اکثر افراد انتظارات غیر واقع بینانه ای نسبت به زندگی زناشویی دارند. آنها انتظار دارند که همسرشان تمام خلاءهای آنها را که قبل از ازدواج در آنان جمع شده است پر کند. در حقیقت رضایتمندی زناشویی در صورتی که انتظارات همسران با واقعیت متناسب نباشد کاهش می یابد و پیش بینی کننده نتایج

⁷-Harris & Lee

⁸-Sharp & Ganeng

⁹-Muller & Coughlin

مخری در زندگی زناشویی خواهد بود تجارب در دوران کودکی و نوجوانی ورشد نگرش ها و نیز انتظارات و همچنین رفتارآینده در مورد ازدواج و تشکیل خانواده موثر است. (ساسلر وهمکاران، ۱۹۹۷)

یکی از راه های آگاهی افراد در آستانه ازدواج از نگرشها و انتظارات مطلوب و نامطلوب از ازدواج و زندگی زناشویی و نیز آموختن مهارتهای لازم جهت ارتقاء روابط بین فردی آموزش به آنها می باشد و آموزش پیش از ازدواج نقش مهمی را در این راستا ایفا می کند. متخصصان علم خانواده در باره کارآمد بودن آموزش های قبل ازدواج، اطمینان دارند. زوجهایی که در این برنامه ها شرکت داشته اند، نگرش مثبتی نسبت به آموزش قبل از ازدواج و اثرات آن دارند و آنرا رویداد ارزشمندی میدانند. (خمسه، ۱۳۸۲)

آموزشهای قبل از ازدواج در اشکال گوناگونی ارائه می شود از قبیل:

۱- برنامه ارتباط زوجین^(۱۰) (CCP)

۲- برنامه تقویت رابطه^(۱۱) (REP)

۳- برنامه تقویت رابطه پیش از ازدواج^(۱۲) (PREP)

۴- برنامه آماده سازی / غنی سازی^(۱۳) (PREP/Enrich)

۵- برنامه کاربردی عملی مهارتهای ارتباط صمیمی^(۱۴) (PAIRS)

(کارل و دوهرتی^{۱۵} ۲۰۰۵) دریافتند که برنامه های آموزش پیش از ازدواج به طور کلی در فراهم آوردن دستاوردهای مفید، سریع و کوتاه مدت در مهارتهای بین فردی و به طور کلی کیفیت روابط موثرند.

(ناتلی و کارنی ۲۰۰۴) در بررسی انتظارات طی سالهای اولیه ازدواج نشان دادند که تاثیر انتظارات

مثبت در رضایتمندی زناشویی طی چهار سال اول ازدواج به وسیله ماهیت رفتارهای تعاملی و اسنادهای

¹⁰ - Couple Communication Program

¹¹ - Relationship Enhancement Program

¹² - Prepare and Relationship

¹³ - Prepare and Relationship-Enrich

¹⁴ - Practical Application Of intimate Relationship skills

¹⁵ - Carroll & duherty

ارتباطی همسران، تعدیل می شود در مجموع تحقیقات حاکی از آن است که انتظارات غیر واقع بینانه زناشویی، منجر به کاهش رضایت بین فردی در روابط صمیمی می گردد^{۱۰} (باکوم و اپستین^{۱۶}، ۱۹۹۰)

لذا این پژوهش به دنبال یافتن پاسخ این سؤال است که آیا آموزش های پیش از ازدواج تاثیر معنا داری بر تغییر انتظارات و نگرشهای غیر منطقی زناشویی دانش جویان در آستانه ازدواج دارد. و الگوی عملیاتی مناسبی برای برنامه ریزی و ارائه این نوع آموزشها فراهم شود.

اهمیت و ضرورت پژوهش

از لحاظ نظری خانواده واحد اجتماعی است که وجود آن برای رشد تحول اعضای مختلف خود و جامعه ضروری است. نخستین گام به منظور بهبود بخشیدن به روابط خانوادگی سالم، برنامه های آموزشی و پیشگیری زود هنگام است. بدون مراقبت، آموزش و آگاه سازی برای اعضای این واحد اجتماعی مهم، رشد و تحول عاطفی فکری انگیزشی و فریندهای یادگیری که لازمه سازگاری و انطباق پویا در درون نظام خانواده و بیرون از آن به شمار می رود امکان پذیر نخواهد بود و اعضاء در نظام خانواده دچار نابهنجاری هایی خواهند شد. (خمسه، ۱۳۸۲)

آموزش قبل از ازدواج و آماده سازی زوجها برای ازدواج به علت افزایش میزان طلاق وجود ازدواجهای مختل و بی شماری که اگرچه به طلاق نمی انجامد ولی نیازمند مداخله های تخصصی هستند در جوامع از اهمیت خاصی برخوردار است. و قوانین مربوط به این نوع آموزشها در حال تدوین و شکل گیری است. در عین حال با توجه به فرهنگ عمومی جامعه، در واقع حتی اگر این نوع آموزشها به شکل جداگانه برای پسران و دخترانی که در آینده ازدواج خواهند کرد، ارائه شود باز هم سطح آگاهی و شناخت

زو جها نسبت به یکدیگر افزایش خواهد یافت و به طور غیر مستقیم فرهنگ عمومی جامعه تغییر خواهد کرد. (خمسه ۱۳۸۲)

افرادی که به نوعی امور روان شناختی خانواده ها را دنبال می کنند با مشکلات متعددی که خانواده امروزی را تهدید می کند یا از کیفیت زندگی افراد خانواده می کاهد آگاهند ، طلاق ، طلاق روانی و تحمل یکدیگر، بی تعهدی ، عدم قبول مسئولیت تربیتی فرزندان ، مشکلات اقتصادی و ناسازگاری زوجین در زمینه های مختلف از این جمله می باشد . نگارنده به عنوان مدرس آموزش خانواده و مشاور مرکز راهنمایی و مشاوره خانواده در بین مراجعین با خانواده های متعددی مواجه شده که مشکلات سازشی ایشان ناشی از انتظارات غیر معقول از ازدواج یا تفاوت نگرش بین زوجین پیرامون ازدواج است . این خانواده ها پس از دریافت آموزشها یا دریافت خدمات مشاوره خانواده به صورت قابل توجهی اظهار رضایت از تغییر در روند زندگی دارند.

برای تشکیل خانواده، همسر یا پدر و مادر شدن نیاز به داشتن اطلاعات و آموزشهای تخصصی است که مردم و دولت توجه کمی به آن دارند. در کشور ما خانواده علی رغم اهمیتی که برای آن تعریف و شناخته شده متولی خاصی ندارد لذا آموزشهای لازم در این زمینه پیش بینی و ارائه نمی شود.

نتایج بررسی های انجام شده توسط دفتر آمار و جمعیت سازمان ثبت احوال کشور نشان میدهد که در سال ۱۳۸۷، از ۸۸۸۵۹۵ مورد ازدواج ، ۱۲۳۱۳۵ مورد طلاق ثبت شده است که اگر در کنار این آمار طلاقهای روانی و مشکلات سازشی را نیز لحاظ کنیم اهمیت برنامه ریزی و ارائه آموزشهای پیش از ازدواج مشخص می شود. در صورت اثر بخشی آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات و نگرشهای زوجین ، ضرورت توجه بیشتر به این حیطه آموزش مطرح می شود و می توان با طرح ریزی مطالعات بعدی جهت کارآمد تر نمودن این روش آموزشی کمک کرد.

با توجه به اهمیت انتظارات و نگرشها در موفقیت رابطه زوجی و با توجه به این که آموزش پیش از ازدواج به عنوان راهی موثر در بهبود انتظارات و نگرشها، شناخته شده، انجام تحقیقاتی در این راستا ضروری به نظر می رسد.

تدوین و تنظیم یک برنامه منظم آموزش پیش از ازدواج و اجرای آزمایشی آن، بررسی آموزش پیش از ازدواج و تاثیر آن بر انتظارات و نگرشهای زناشویی، بررسی انتظارات سازنده و مخرب در زندگی زناشویی، بررسی نگرشهای زناشویی و چگونگی شکل گیری آنها و تاثیر آن در زندگی زناشویی، ارائه یک مدل آموزشی و همچنین فراهم ساختن زمینه ای جهت تحقیقات بیشتر پیرامون انتظارات و نگرشهای زناشویی ضرورت انجام این پژوهش را ایجاد می کند. با توجه به این ضرورت، این تحقیق، به آموزش پیش از ازدواج بین دانشجویان در آستانه ازدواج (براساس مدل تدوین شده پیوست) می پردازد. و تاثیر آنرا بر انتظارات زناشویی و نگرشهای زناشویی بررسی می کند.

اهداف پژوهش

هدف کلی

هدف کلی این تحقیق بررسی تاثیر آموزشهای پیش از ازدواج بر تغییر نگرش و انتظارات غیر منطقی دانش جویان در آستانه ازدواج پیرامون ازدواج میباشد.

اهداف جزئی

۱- مقایسه تاثیر آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج بر حسب جنسیت.

۲- مقایسه تاثیر آموزش پیش از ازدواج بر نگرشهای زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج بر حسب جنسیت.

۳- مقایسه انتظارات زناشویی دختران و پسران .

۴- مقایسه نگرشهای زناشویی دختران و پسران

اهداف کاربردی:

۱- استفاده برنامه ریزان امر آموزش پیش از ازدواج از یافته های پژوهش.

۲- استفاده مراکز مشاوره خانواده از یافته های تحقیق در امر مشاوره پیش از ازدواج.

۳- بیان اهمیت آموزشهای پیش از ازدواج برای برای دست اندر کاران امر خانواده.

فرضیه های تحقیق

۱- آموزش پیش از ازدواج انتظارات زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج را بهبود می بخشد.

۲- بین انتظارات زناشویی دختران و پسران ، تفاوت وجود دارد.

۳- تأثیر آموزش پیش از ازدواج بر انتظارات زناشویی دختران و پسران متفاوت است .

۴- آموزش پیش از ازدواج نگرشهای زناشویی دانشجویان در آستانه ازدواج را بهبود می بخشد.

۵- بین نگرشهای زناشویی دختران و پسران تفاوت وجود دارد.

۶- تأثیر آموزش پیش از ازدواج بر نگرشهای زناشویی دختران و پسران متفاوت است.

تعریف اصطلاحات

آموزش پیش از ازدواج

الف) تعریف نظری : آموزش پیش از ازدواج ، از اولویتهای اساسی در برنامه های پیشگیری از

نابهنجاریهای فردی - خانوادگی ، کاهش میزان طلاق و افزایش میزان رضایتمندی از زندگی زناشویی

است . در این دوره ها زوجین با افراد وارد فرآیند آموزش مهارتها و شکل گیری اندیشه هایی می شوند که

روابط بهنجار بعدی آنها را قوت می بخشد. این آموزش می تواند از طریق ارائه متون ، سمینارها ،

سخنرانی ، جلسات آموزش فردی و گروهی ، کلاسهای درس و یا در کارگاههای آموزشی با حضور زوج ها و متخصصان روانشناسی و مشاوره انجام شود. (خمسه ، ۱۳۸۲)

ب) تعریف عملیاتی : آموزش پیش از ازدواج در این تحقیق شامل ۷ جلسه ۱۰۰ دقیقه ای آموزش محقق ساخته با تواتر هفته ای ۲ جلسه است که عناوین جلسات آن به این شرح است :

- ۱- معرفی اعضاء به یکدیگر و ذکر قواعد گروه و بیان ضرورت آموزش پیش از ازدواج
- ۲- آموزش مهارتهای ارتباطی (توجه به خود ، موانع ارتباطی و چاشنی های ارتباطی)
- ۳- آموزش مهارتهای ارتباطی (مهارتهای حرف زدن و مهارتهای گوش دادن فعال)
- ۴- آموزش صمیمیت زناشویی
- ۵- آموزش حل مسئله
- ۶- آموزش ترسیم مرزها در خانواده
- ۷- تعهد زناشویی

نگرشهای زناشویی

الف) تعریف نظری : نگرشهای زناشویی عبارتست از گرایشات ، احساسات ، تعصبات یا سوگیری ها ، مفاهیم از پیش دریافت شده ، ترسها و یقین ها در مورد ازدواج (ماتیتی و ممانی^{۱۷} ، ۲۰۰۳)

ب) تعریف عملیاتی ، نگرشهای زناشویی عبارتست از نمره ای که آزمودنی در پرسشنامه نگرشهای زناشویی محقق ساخته بدست می آورد. این نمره بین ۲۵ و ۱۲۵ میباشد.

انتظارات زناشویی

الف) تعریف نظری: استانداردها و فرضیه های ذهنی، چارچوبهای از پیش تعیین شده، و باید و نبایدهای که زوجین در مورد همسر و زندگی زناشویی دارند که ممکن است مبتنی بر واقعیت باشد و یا مبتنی بر واقعیت نباشد. (خمسه، ۱۳۸۲)

ب) تعریف عملیاتی: انتظارات زناشویی عبارت است از نمره ای که آزمودنی در پرسشنامه انتظارات زناشویی محقق ساخته بدست می آورد. این نمره بین صفر و ۱۲۸ میباشد.